

Prettig en veilig jeugdwerk

Inleiding

We willen allemaal prettig en veilig jeugdwerk. We hebben het beste met de kinderen voor. Daarom willen we expliciet aandacht besteden aan hoe we het jeugdwerk prettig en veilig uitvoeren. Dit heeft te maken met de omgang met elkaar als leiding, maar ook met de deelnemers en de omgeving waarin je bezig bent.

Gedragscode

Daarom hebben we een gedragscode opgesteld. Deze bevat voor menigeen veel open deuren, maar toch is het verstandig om deze set omgangsregels goed met alle vrijwilligers door te nemen zodat ze zich ten volle bewust zijn van hun verantwoordelijkheid.

Meldprotocol

Met het opstellen van een gedragscode komt direct de vraag boven, wat nu als het misgaat in het jeugdwerk of kinderen/jongeren aan de jeugdwerker aangeven dat het thuis niet goed gaat. Hoe ga je hier dan mee om? Het is geen gemakkelijk onderwerp, immers in de gemeente zijn we broeders en zusters, en alle jeugdwerkers zijn enthousiaste mensen met hart en ziel voor de jongeren. Maar na alle aandacht in de media moeten ook wij ons ervan bewust zijn dat kindermishandeling of seksueel grensoverschrijdend gedrag ook binnen onze kerk kan voorkomen en ook onze kinderen en jongeren kan treffen. Daarom hebben we een meldprotocol opgesteld. In dit meldprotocol staat beschreven hoe je moet handelen op het moment dat er sprake is van vermoedens of kennis van kindermishandeling of seksueel misbruik.

Belangrijke aandachtspunten/afspraken:

- Vrijwilligers in het jeugdwerk worden nadrukkelijk in kennis gesteld van dit protocol. Dit zal onder meer gebeuren door de gedragscode en het meldprotocol aan het begin van het nieuwe seizoen te agenderen op de vergaderingen van elke geleding, nieuw intredende leiding op deze beide documenten te wijzen en ter voorbereiding op de kampweek. De jeugdouderlingen van beide wijken zien erop toe dat dit gebeurt.
- Bij kennisname van (mogelijke) kindermishandeling of seksueel misbruik wordt de predikant, kerkelijk werker of voorzitter van de (algemene) kerkenraad geïnformeerd. Indien nodig worden meerdere of alle bovengenoemde personen geïnformeerd. In die gevallen dat informatie naar buiten toe noodzakelijk is, wijst het moderamen van de kerkenraad een woordvoerder aan.

Gedragsregels Jeugdwerk Hervormde gemeente Katwijk a/d Rijn

Omdat we duidelijk willen zijn naar binnen en naar buiten over hoe we ons in het jeugdwerk zullen gedragen, stellen we een aantal GEDRAGSREGELS vast die gelden voor de vrijwilligers die actief zijn in het jeugdwerk van de hervormde gemeente Katwijk aan den Rijn.

SAMENVATTING VAN DE BELANGRIJKSTE REGELS

- Respecteer elkaar, dit geldt voor je mede leidersleden, maar ook voor de deelnemers. Accepteer de ander zoals hij/zij is en bespreek ergernissen direct uit op een opbouwende manier.
- Let op de veiligheid bij alles wat je doet
- Gebruik geen alcohol of drugs en rook niet in het bijzijn van de kinderen
- Tijdens kamp of weekenden wordt er niet gemengd geslapen.
- Mishandeling en/of seksueel misbruik is uit den boze
- Ga zorgvuldig om met de omgeving, ruim afval op en veroorzaak geen overlast voor anderen.

Hieronder volgen de gedragsregels in meer uitgebreide vorm.

GEDRAGSREGELS OMGANG BINNEN DE LEIDING

1. Accepteer elkaars unieke mogelijkheden, bedenk dat ieder leiderslid zijn sterke en zwakke punten heeft.
2. Geef elkaar alle steun bij de vorming van een team.
3. Val elkaar niet af maar bespreek knelpunten en onenigheden. Probeer elkaar opbouwende feedback te geven. Soms weet de een niet dat er wat scheelt, dus spreek je direct uit.
4. Hou je samen aan de gemaakte afspraken.

GEDRAGSREGELS OMGANG LEIDING MET DEELNEMERS

1. Als leiding(slid) heb je een duidelijke verantwoordelijkheid voor de deelnemers, uiteraard is die mede afhankelijk van de leeftijd van de deelnemers.
2. Jij bent er voor de deelnemers en niet andersom. Overall taak van de leiding is om de deelnemers een fijne bijeenkomst te bezorgen.
3. Bied een luisterend oor aan deelnemers met problemen. Bedenk wel dat je geen maatschappelijk werker bent, dus wees terughoudend met goede adviezen en raadgevingen. Stel indien nodig wel de andere leiding op de hoogte. Let daarbij wel op dat je vertrouwen van een deelnemer niet schaadt. Als het om een probleem gaat waarvan het belangrijk is dat de ouders het weten, bespreek dit dan eerst met de deelnemer, ga desnoods gezamenlijk het gesprek met de ouders aan.
4. Ga nooit een 'relatie' aan met een deelnemer welke als ongewenst ervaren of gezien zou kunnen worden.

GEDRAGSREGELS TEN AANZIEN VAN GENOTMIDDELEN

1. In geledingen met deelnemers tot 18 jaar is het gebruik van alcohol en/of roken (ook door de leiding) verboden. In de leeftijden daarboven dient het gebruik van alcohol en/of roken zeker niet gestimuleerd te worden en – in die gevallen wanneer er iets wordt gedronken – met mate te worden genuttigd.
2. Er wordt geen energydrink (zoals red bull en dergelijke) verstrekt aan de deelnemers.
3. Gebruik van soft en hard drugs is zeer zeker verboden.

GEDRAGSREGELS TEN AANZIEN VAN VEILIGHEID

1. Stelregel bij zwemmen: er wordt niet gezwommen zonder leiding, tenzij er anderszins officieel toezicht is. Kinderen zonder zwemdiploma moeten constant onder toezicht zijn van leiding!
2. Als je gaat fietsen met een groep: Bekijk tevoren de route op gevaarlijke punten, spreek een (fluit) signaal af om te stoppen. Laat een leidinggevende voor en achteraan fietsen.
3. Als je auto rijdt met deelnemers, neem dan de verkeersregels in acht! Let daarbij in het bijzonder op het gebruik van gordels, kinderzitjes, e.d. Alcoholgebruik is daarbij uit den boze. Dat betekent dat er altijd een nuchter leidingslid met rijbewijs dient te zijn.
4. Voor EHBO in of bij de kerkelijke gebouwen kun je bij de koster terecht, daar is ook EHBO-materiaal aanwezig. Bij ongeval of ziekte geen risico nemen, en niet aarzelen een dokter te raadplegen of 112 te bellen.

GEDRAGSREGELS OMGAAN MET DE OMGEVING

1. Laat geen troep achter in de natuur of in gebouwen. Neem lege flesjes en blikjes en ander afval mee naar huis.
2. Mocht je een activiteit buiten (in de natuur) hebben:
  - Gebruik wegen en paden (wijk daar in bos of duin niet vanaf, tenzij je toestemming van de terreineigenaar hebt)
  - Houd rekening met buurtbewoners en/of dieren in de omgeving. Neem geen radio's mee en zie erop toe dat de rust en stilte niet (teveel) verstoord wordt.
  - Houd je aan de regels die, door de eigenaar van de percelen die je gebruikt, zijn gesteld.
  - Wees voorzichtig met vuur. In een brandgevaarlijke omgeving is vuur, dus ook roken taboe! Een achtergelaten stukje glas kan een vuurzee veroorzaken.
3. Wees zorgvuldig met afval. Ruim -waar dat zin heeft- gescheiden op.

GEDRAGSREGELS T.A.V. KINDERMISHANDELING, SEKSUELE INTIMIDATIE EN SEXUEEL MISBRUIK.

Wanneer spreek je van seksueel misbruik?

Als het gaat over seksueel misbruik dan denken we al snel aan de ergst denkbare vormen, zoals verkrachting of gedwongen masturbatie. Maar seksueel misbruik is veel breder dan dat: het gaat ook om opmerkingen met een seksuele lading, onopzettelijk overschrijdend gedrag en (relationeel) overwicht.

De definitie van seksueel grensoverschrijdend gedrag is:

Elke vorm van seksueel gedrag of seksuele toenadering, in verbale, non-verbale of fysieke zin, opzettelijk of onopzettelijk, die door de persoon die het ondergaat als ongewenst of gedwongen wordt ervaren; en/of plaatsvindt binnen een ongelijke machtsverhouding (volwassene-minderjarige, hulpverlener-cliënt, leerkracht-leerling, trainer-pupil, leiding-jeugd lid, e.d.); en/of andere handelingen of gedragingen van een soortgelijke aard als die strafbaar zijn gesteld in het Wetboek van Strafrecht.

Daarbij zijn vier punten belangrijk om te onthouden:

1. Niet alleen fysieke aanraking valt hieronder, ook verbale seksuele toenadering.
2. De intentie van degene die zulk gedrag vertoont, is niet belangrijk om te bepalen of het gaat om seksueel grensoverschrijdend gedrag, het kan wel van invloed zijn op de maatregelen die je ertegen neemt.
3. Het gaat om de beleving van degene die het ondergaat: voelt die het gedrag als dwingend en / of ongewenst?
4. In sommige gevallen is ook die beleving niet doorslaggevend: als er sprake is van een ongelijke machtsverhouding is het gedrag sowieso grensoverschrijdend. Ook als een jongere razend verliefd is en het gedrag juist wel wenst, kan er goed sprake zijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Betekent dit dat je een kind nooit meer kunt aanraken? Nee, dat zeker niet. Het ene kind is juist gebaat bij een aai over zijn bol of een troostende arm om zich heen, maar een ander kind houdt er niet van om aangeraakt te worden. Het is belangrijk dat we gevoelig zijn voor deze behoeften én grenzen.

Wat kan niet?

Sommige dingen kunnen niet: te intiem knuffelen van kinderen, seksuele handelingen van welke aard ook tussen een deelnemer en leiding. Een minderjarige deelnemer is aan jouw zorg toevertrouwd. Het is strafbaar.

Wat zijn de grenzen?

Een heleboel kan wel. Maar niet iedereen heeft er behoefte aan om aangeraakt te worden door zomaar iedereen. Je hebt als mens, als kind het recht om niet aangeraakt te worden. Het is jouw lichaam. Dat kan gelden voor kinderen of mensen die nare ervaringen achter de rug hebben, het kan ook gelden voor mensen die dat niet hebben.

Wanneer iemand nee zegt is dat duidelijk. Wanneer iemand nee uitstraalt, maar dit non-verbale signaal wordt genegeerd is het lastiger.

Er zijn situaties waarin de groepsdruk of de sfeer zodanig is dat je, je er moeilijk aan kunt onttrekken. Bijvoorbeeld spelletjes waar lichamelijk contact bij hoort: Twister; 1,2,3,4,5,6,7 wie zal ik een kusje geven; of variaties daarop; beeldhouwer, etc. Let erop dat iemand niet moreel gedwongen wordt hier aan mee te doen. Creëer een acceptabele ontsnappingsmogelijkheid voor kinderen/ jongeren die er moeite mee hebben.

Wanneer er sprake is van grensoverschrijdend gedrag zoals in deze paragraaf bedoeld, dan moet het bijgevoegde meldprotocol worden gebruikt.

AANVULLENDE GEDRAGSREGELS KAMP

Omdat leiding en deelnemers tijdens een (zomer)kamp mogelijk intensiever met elkaar omgaan dan bij kortdurende bijeenkomsten zijn daarvoor een aantal aanvullende gedragsregels opgesteld. Deze moeten in samenhang met de hierboven beschreven algemene gedragsregels worden gezien.

1. Spreek ergernissen/suggesties/kritiek direct uit, bij voorkeur aan het eind van de dag als je met de leiding bij elkaar bent. Doe dit op een opbouwende manier. Bedenk dat iedereen zijn best doet om er een geslaagd kamp van te maken.
2. Als er deelnemers zijn die zich niet aan de regels houden, spreek ze er dan direct op aan. Alleen in het aller-uiteerste geval, als alle andere mogelijkheden zijn uitgeput, en na overleg met de voltallige kampleiding, kunnen deelnemers naar huis worden gestuurd.
3. Zorg voor verantwoorde voeding, zorg ook dat je voorafgaand aan het kamp op de hoogte bent van eventuele allergieën, bijzondere voedingsgewoonten (bijv. vegetariërs) of dieetvoorschriften van de deelnemers en de leiding.
4. Een rook en/of alcoholverbod voor de leiding gedurende het gehele kamp is wenselijk maar wellicht niet realistisch. Zorg in ieder geval dat er niet gerookt of alcohol gedronken wordt in het bijzijn van de kinderen! Zorg er daarnaast voor dat het nuttigen van alcohol verantwoord dient te zijn. Let erop dat er altijd twee leden van de leiding alcoholvrij een auto kunnen besturen.
5. Tijdens het kamp wordt er niet gemengd geslapen. Deze regel dient in kampen met beneden 16-jarigen goed door de staf te worden gehandhaafd. Tussen leidingsleden vinden tijdens het kamp ook geen seksuele handelingen plaats.

6. Regel vooraf wie de EHBO tijdens het kamp verzorgt. Dit staflid is verantwoordelijk voor aanwezigheid van materiaal (ook bij spel en activiteiten elders) en de uitgifte van (hoofd)pijnstillers. Bij ongeval of ziekte geen risico nemen, en niet aarzelen een dokter te raadplegen. Bij medicijngebruik door een deelnemer wordt door een vast iemand van de leiding toezicht gehouden hierop (in overleg met de ouders).
7. Leg met de (ouders van de) deelnemers vast wat de afspraken zijn omtrent het publiceren van foto's op internet.

Vermijd misverstanden; zorg dat je als leiding nooit met een deelnemer uit het zicht bent !!!

SANCTIES

Indien een leidinglid zich moedwillig niet aan de gedragsregels in dit protocol wil houden, en/of deze regels op grove wijze schendt, zal het desbetreffende leidinglid in overleg met de voltallige (kamp)leiding met onmiddellijke ingang worden geschorst van zijn/haar taak.

Meldprotocol kindermishandeling en seksueel misbruik Jeugdwerk Hervormde gemeente Katwijk a/d Rijn

Misbruik van kinderen en jongeren vereist een specifieke aanpak. Het meldprotocol bevat een stappenplan dat als handvat dient in geval er sprake is van vermoedens of kennis van kindermishandeling of seksueel misbruik binnen het jeugdwerk.

Enkele belangrijke zaken vooraf:

- Geef steeds de vervolgstappen aan bij de betrokkenen (beschuldigde, slachtoffer, etc) . Zo voorkom je onduidelijkheid en verwarring.
- Maak aantekeningen van wat je is verteld en welke actie je daarop hebt ondernomen. Zo heb je een geheugensteuntje mocht het later tot een klacht of onderzoek komen. Vernietig deze aantekeningen als de klacht is afgehandeld.
- Stel altijd een tweede persoon (predikant, kerkelijk werker of voorzitter kerkenraad) op hoogte. Ook wanneer het slachtoffer dit niet wil, kun je toch tot de conclusie komen dat dit een noodzakelijke stap kan zijn, ondanks de vertrouwelijkheid rond e.e.a.
- Ga zorgvuldig om met alle betrokkenen, zowel slachtoffer(s) als mogelijke daders. Het feit dat iemand beschuldigd wordt van misbruik betekent niet dat hij of zij een dader is. Er kunnen allerlei gronden zijn voor het uiten van beschuldigingen of vermoedens.
- Laat geruchten niet zomaar op hun beloop. Dit kunnen mogelijk signalen zijn dat er iets gebeurt dat niet door de beugel kan. Bij het niet ondernemen van actie kan of het misbruik doorgaan of de goede naam van mensen wordt geschaad of er ontstaat onrust en/of een gevoel van onveiligheid in de gemeente.
- Als er sprake is van actueel misbruik van een minderjarige moet je altijd direct actie ondernemen.
- Oordeel niet, dat is niet je taak. Daar gaan andere instanties over.

Wat te doen in de volgende situaties:

Hieronder worden twee situaties van mogelijk misbruik beschreven en hoe te handelen in deze situatie.

Een deelnemer (of zijn/haar ouders/verzorgers) vertelt jou dat een leidinglid seksuele handelingen met hem/haar heeft verricht.

1. Luister rustig wat de deelnemer heeft te vertellen, neem de betrokkene serieus, geef geen overhaaste reactie: leg niet: "dat is vast niet waar" of "ik had al zo'n vermoeden", beloof geen geheimhouding, steun de deelnemer in het feit dat hij/ zij dat verteld heeft, zorg voor een veilige situatie in tijdens de bijeenkomst of kamp gedurende de komende uren.
2. Overleg met de voorzitter van jouw geleding (tenzij dit degene is die beschuldigd wordt, neem dan contact op met de voorzitter van de HJR).
3. De voorzitter van de geleding (of HJR) overlegt met het betrokken leidinglid en deelnemer en handelt naar de ernst van de situatie, dat kan bijvoorbeeld zijn: leidinglid van taak ontheffen. De predikant, kerkelijk werker of voorzitter kerkenraad (AK) wordt geïnformeerd. Tevens beoordeelt de voorzitter of er instanties ingelicht moeten worden en zo ja welke, en overlegt eventueel met de ouders. Dat kan zijn: inlichten of overleg als een kind/ jongere stopt met deelname aan de activiteit.
4. In die gevallen dat informatie naar buiten toe noodzakelijk is, wijst het moderamen van de kerkenraad een woordvoerder aan.
5. De ondernomen acties worden teruggekoppeld aan de leiding.
6. De leiding probeert de activiteit, voor zover mogelijk, zo normaal mogelijk door te laten gaan.

Een deelnemer vertelt jou dat hij/zij thuis (seksueel of anders) mishandeld wordt.

1. Luister rustig naar wat de deelnemer te melden heeft, neem de betrokkene serieus, geef geen overhaaste reactie, beloof geen geheimhouding, steun de deelnemer in het feit dat hij zijn geheim verteld heeft. Bedenk wel dat de deelnemer jou dit in vertrouwen vertelt, dus behandel het ook vertrouwelijk.
2. Overleg met de andere leiding en informeer predikant, kerkelijk werker of voorzitter kerkenraad (AK).
3. Jouw taak zit er op: een leidingslid is geen maatschappelijk werker. De predikant of kerkelijk werker nemen het van je over en zorgen indien nodig dat de juiste instanties worden ingeschakeld.